

Lukijat ja kirjoittajat avainasemassa

Kun Aikuiskasvatus-lehden ensimmäinen numero ilmestyi keväällä 1981, niin monet epäilivät ettei siitä tule pitkäikäistä. Ajaltetiin ilmeisesti, että lehdelle käy samalla tavoin kuin kävi aikoinaan Kansanvalistusseuran ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseuran yhteiselle yritykselle Kansansivistys-lehdelle. Se jouduttiin lopettamaan kirjoittajien ja lukijoiden puutteen takia. Aikuiskasvatus näyttää syntyneen parempien tähtimerkkien alla; se toimii edelleen ja kirjoittajia sekä lukijoita on löytynyt ainakin kohtuullisesti.

Lehden levikki on kasvanut jatkuvasti; vuoden 1986 lopussa se oli noin 1600. Mikään päätähuimaava luku ei tietenkään ole, jos sitä verrataan esimerkiksi päätoimisten aikuiskasvattajien määrään, mikä on joidenkin laskelmien mukaan noin 11 000 henkilöä. Lukujen epäsuhta kertoo sen, ettei suurin osa aikuiskasvattajista ole kiinnostunut alansa yleisestä kehittämisestä ja teoreettisista pohdintoista. Mistä tämä johtuu? Selitystä voidaan lähteä hakemaan tietysti monelta taholta, mutta ainakin yksi syy on se, että aikuiskasvattajat ovat koulutustaustaltaan hyvin kirjavaa joukkoa. Vain noin puolella päätoimisista hallinto-, suunnittelu- ja organisointi- sekä opetustehtävissä toimivista on jokin korkea-asteen tutkinto ja heistäkin vain hyvin pienellä osalla arvosana aikuiskasvatuksessa. Näin ollen ei ole ihme, että esimerkiksi monet päätoimiset opettajat orientoituvat työhönsä ensisijaisesti työorganisaationsa tai opettamansa aineen näkökulmasta, eivätkä niinkään aikuiskasvatuksen yleisestä näkökulmasta. On ilmeistä, että lehden lukijat ovat juuri se aikuiskasvattajien ydinjoukko, joiden aikuiskasvattaja-identiteetti on vahva ja jotka ovat kiinnostuneita myös alan käytännön ja teorian kehittämisestä. Lehden yhtenä tehtävänä on tämän ammatti-identiteetin ylläpitäminen ja vahvistaminen.

Aikuiskasvatus -lehti on ilmestynyt 6 vuotta; varhaislapsuus on siis ohi. Lehden numeroita on tänä aikana ilmestynyt 24 tai oikeastaan 23, sillä yksi numero on ollut kaksoisnumero. Näiden kuuden vuoden aikana on tuotettu tekstiä noin 1 100 sivua, mikä merkitsee normaaleina käsikirjoitussivuinä lähes kaksinkertaista määrää. Artikkelipalstalla on julkaistu 133 kirjoitusta. Lyhyehköjä katsauksia on lehdessä ollut myös melkoinen joukko. Keskustelua on käyty aika ajoin vilkkaastikin. Eniten sitä syntyi aikanaan Aikuiskoulutuksen kehittämisorganisaation julkaisemien ihmiskuva- ja tasa-arvoraporttien pohjalta. Keskustelu on kuitenkin yleensä pysähtynyt siihen, kun asianomaiset ovat esittäneet omat kantansa asiasta. Perusteellisempi debatti on jäänyt puuttumaan, samoin kuin muiden lukijoiden kannanotot. Lehdessä on esitelty myös valmistuneita lisensiaatti- ja väitöskirjatutkimuksia sekä koti- ja ulkomaista aikuiskasvatuskirjallisuutta.

Määrällisen tuotoksen toteaminen on aina suhteellisen helppo tehtävä. Sen sijaan lehden laadullinen arviointi onkin jo huomattavasti vaikeampaa. Siinä on julkaistu varmasti sellaisiakin kirjoituksia, jotka eivät ole paljon edistäneet aikuiskasvatuksen asiaa. Tähän ei voi sanoa muuta kuin sen, että toimituskunta on joutunut usein tekemään päätöksiä nopeasti jotta saisi lehden ilmestymään ajallaan. Se on koottava niistä käsikirjoituksista, jotka sillä hetkellä ovat käsissä. Jos joku kuvittelee, että toimituksella on jatkuvasti valittavanaan iso joukko toinen toistaan parempia käsikirjoituksia, niin hän on kyllä väärässä. Useimmiten toimitussihteeri saa melkein repiä myöhässä olevia käsikirjoituksia kirjoittajien käsistä, jotta lehti saataisiin painoon. Tästä huolimatta lopputulokseen voi olla useiden numeroiden kohdalla tyytyväinen. Uskallan väittää, että lehdessä on ilmestynyt useita sellaisia artikkeleita, jotka sellaisenaan kelpaisivat mihin tahansa kansainväliseen julkaisuun. Yksittäisten artikkelien arviointia tärkeämpää lienee kuitenkin se, minkälainen kokonaiskuva lehden lukijoille on aikuiskasvatuksesta syntynyt ja minkälaisia toiminnallisia virikkeitä se on heille antanut.

Viime kädessä lehden tekevät siihen kirjoittavat henkilöt. Aikuiskasvatajalla on jo tietty, vakiintunut kirjoittajakunta, mutta uusiakin kirjoittajia kaivataan. Lähtökohtana voisi olla, että jokainen lehden lukija on myös potentiaalinen kirjoittaja. Asioiden ja ajatusten paperille paneminen ei liene kellekään helppo asia, mutta se palkitsee kyllä tekijänsä. Kirjoittaminen selkiyttää myös omia ajatuksia ja pakottaa perehtymään asioihin perusteellisemmin kuin muuten tulisi tehtyä.

Lehden tulevaisuus näyttää tällä hetkellä suhteellisen valoisalta. Olenaisen tärkeää kuitenkin on, että Kansanvalistusseura antaa edelleen henkilöresurssejaan lehden käyttöön. Nykyisinhän toimitussihteerin tehtävät ja suurimmalta osin myös lehden talousasiat hoidetaan Kansanvalistusseuran toimesta. Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura valitsee puolestaan päätoimittajan ja vastaa lehden tieteellisestä tasosta. Se hakee myös vuosittain Suomen Akatemialta lehden toimittamista varten apurahaa, joka tilaajamaksujen kanssa on turvannut lehden talouden ainakin tähän saakka melko hyvin.

Kansanvalistusseura ja Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura valitsevat yhdessä lehden toimitusneuvoston ja -kunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Vuonna 1987 alkaa uusi kolmivuotiskausi. Lehden taustajärjestöt eivät ole nähneet tarpeelliseksi muuttaa toimituskunnan kokoonpanoa, vaan entiset henkilöt jatkavat seuraavan kauden. Kiitän omasta ja koko toimituskunnan puolesta lehden lukijoita ja kirjoittajia kuluneista vuosista ja hyvästä yhteistyöstä. Lehden tähänastinen kehitys on kokonaan teidän ansiotanne. Myös sen tulevaisuus riippuu teistä. Tästä syystä toivon, että yhteistyömme jatkuu edelleen hyvänä.

Jukka Tuomisto